

Reisverslag 2017-1

Vlinderreis, van 2 juli tot 16 juli 2016, in Oost-Europa en Zuid-Duitsland. Deel 1: Kaliningrad (Rusland) van 3 juli tot en met 7 juli 2016. (Lepidoptera: Hesperioidea & Papilionoidea)

Door Philippe Van de Velde, Zwaluwstraat 39, 9160 Lokeren, België. filip.vandavelde@skynet.be (PV)
Met medewerking van Ortwin Hoffmann, Van Eyckpark 2, 9250 Waasmunster, België. ortwin.hoffmann@skynet.be (OH)
Jurgen Couckuyt, Singeldreef 42, 9160 Lokeren, België. couckuyt.jurgen@telenet.be (JC)
Sylvain Cuvelier, Diamantstraat 4, 8900 Ieper, België. sylvain.cuvelier@telenet.be

Doel

Inventarisatie en inzamelen van samples voor het EUGENMAP project van Vlad Dincă (IBE, Butterfly Diversity and Evolution Lab, Barcelona, Spanje).

Objective

Surveying and sampling for the EUGENMAP project of Vlad Dincă (IBE, Butterfly Diversity and Evolution Lab, Barcelona, Spain).

Objectif

Inventaire et échantillonnage pour le projet EUGENMAP de Vlad Dincă (IBE, Butterfly Diversity and Evolution Lab, Barcelona, Espagne).

Inleiding

Door Jurgen Couckuyt werd het idee gelanceerd om een reis te ondernemen naar de Russische exclave Kaliningrad (Rusland). Kaliningrad (Fig. 1) is gelegen tussen Polen en Litouwen. Kaliningrad (vroegere benaming Königsberg) was vroeger gelegen in het Pruisische rijk.

Op het einde van WOII werd de oorspronkelijke Duitstalige bevolking verjaagd en sindsdien is deze Russische provincie die vooral van strategisch belang is voor Rusland, afgesneden van de rest van Europa.

De regio Kaliningrad is in oppervlakte vergelijkbaar met Vlaanderen. In het zuidoosten is het heuvelachtig met hoogtes tot ongeveer 300 meter boven zeespiegel.

Het grootste deel van de regio bestaat uit lagergelegen gebieden in rivieralleen, moerasgebieden, landbouwgronden, verruigde graslanden en bossen.

Fig. 1. Situering van Kaliningrad.

Voorbereiding

1. Verspreidingsgegevens dagvlinders Kaliningrad:

Uit consultatie van de website www.observado.org blijkt dat er uit deze website geen verspreidingsgegevens over dagvlinders beschikbaar zijn van Kaliningrad. De enige geschreven bron die we gevonden hebben in verband met dagvlinderonderzoek in Kaliningrad is de publicatie van N.A. Shapoval and A.P. Shapoval (2005). In deze studie zijn 56 soorten dagvlinders opgelijst waarvan 49 soorten zijn ingezameld in een periode tussen 1982 en 2004. De andere zeven soorten zijn in de studie opgenomen op basis van literatuur. Deze studie behandelt een beperkte regio rond Rybachy op het schiereiland Curonian Spit (Fig. 2).

Fig. 2. Situering van de Curonian Spit.

Om een beter beeld te krijgen van de mogelijks aanwezige soorten in Kaliningrad werd ook nagegaan welke soorten dagvlinders uit de buurlanden Polen en Litouwen beschreven zijn.

2. Kaartmateriaal:

Van Kaliningrad is weinig kaartmateriaal beschikbaar en /of de kostprijs is heel duur. Voor de verplaatsingen werd gebruik gemaakt van een gewone wegenkaart (Fig. 3).

Op basis van Google Earth zijn voor het vertrek en tijdens het verblijf gebieden geselecteerd om te bezoeken en inventariseren.

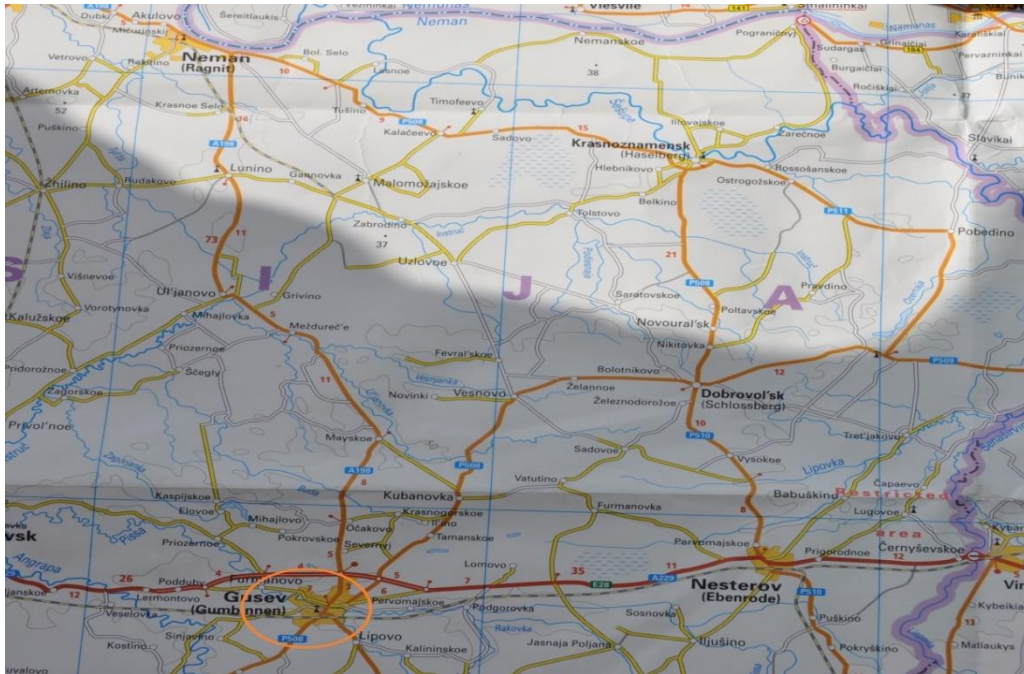

Fig. 3. De gebruikte wegenkaart met aanduiding van de stad Gusev.

3. Verblijf:

In combinatie met de overige reisplanning werd er voor geopteerd om vier volledige dagen te verblijven in Kaliningrad. In het kader van de visumaanvraag moest deze periode op voorhand vastgelegd worden. Ook het hotel in de stad Gusev (Fig. 4-5) moest op voorhand vastgelegd worden. Dit heeft als nadeel dat bij eventueel slecht weer of anderszids heel goed weer er niet kon afgeweken worden van de planning.

De ligging van de gekozen verblijfplaats in de stad Gusev is centraal gelegen in de Oostelijke regio van Kaliningrad. Vanuit ons hotel konden we dan ook vrij vlot alle bezocht plaatsen bereiken.

4. Administratie, onkosten en andere:

Voor een verblijf in Kaliningrad (Rusland) is een visum nodig. Dit visum moet tijdig aangevraagd worden. De procedure neemt gemakkelijk een maand tijd in beslag. Het visum voor 4 dagen verblijf en 5 overnachtingen heeft samen het internationaal paspoort de kostprijs van 300 Euro. Het verblijf ter plaatse is daarentegen zeer goedkoop.

Tijdens de heenreis zijn we aan de grens tussen Polen en Kaliningrad geconfronteerd met een zeer lange wachttijd. Men doet er goed aan om hiermee rekening te houden!

In de regio Kaliningrad wordt door weinig mensen een andere taal gesproken dan Russisch. Een vertaalboekje komt zeker van pas.

Fig. 4. Hotel te Gusev (Foto OH).

Fig. 5. Rivier Krasnaya in het centrum van Gusev. Deze rivier heeft een zeer weelderige oever- en watervegetatie (Foto OH).

Bespreking bezochte locaties en voornaamste soorten

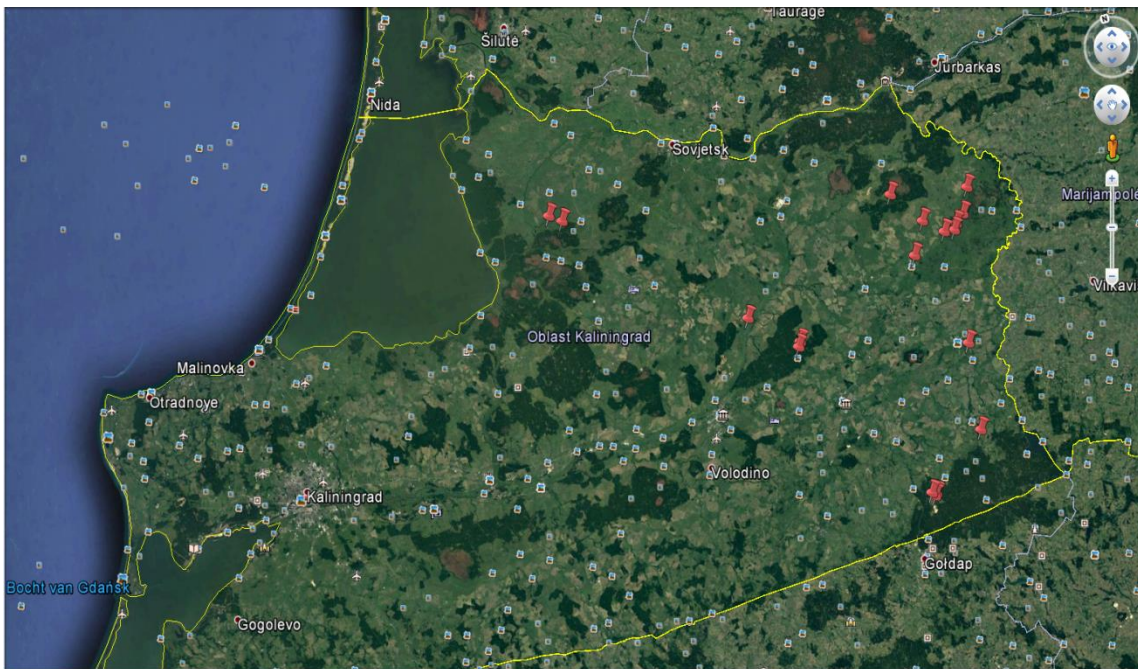

Fig. 6. Algemeen overzicht bezochte plaatsen in het oosten van Kaliningrad (Bron: Google Earth).

Maandag 4 juli 2016 : Rusland-Kaliningrad-Nesterovskiy Rayon.

Het weer is wisselvallig en er zijn regelmatig hevige buien waardoor de temperatuur sterk daalt. Min. 13°C tot en met max. 18°C met wind (geschat op 4 Beaufort).

Locatie 1

We bezoeken de omgeving van een groeve gelegen bij het dorpje Krasnolesye (Fig. 7) in het zuidoosten van Kaliningrad. Wegens de relatief lage temperatuur beperken we onze inventarisatie tot graslanden gelegen aan de rand van deze beboste regio. In deze graslanden is het terrein geaccidenteerd door vroegere ontginning. Er zijn stenige, weinig begroeide plaatsen met een vegetatie die wijst in de richting van een kalkrijkere bodem. Op deze ietwat beschutte plaatsen (Fig. 8-10) is er een microklimaat dat bij de minste opwarming geschikt is voor actieve dagvlinders.

Opmerkelijkste waarnemingen waren: Knoopkruidparelmoervlinder (Fig. 11-12), *Melitaea phoebe* (Denis & Schiffermüller, 1775); Tweekleurig hooibeestje (Fig. 14), *Coenonympha arcania* (Linnaeus, 1761); Bruine eikenpage (Fig. 13), *Satyrrium ilicis* (Esper, 1779) en Zwartsprietdikkopje (Fig. 15), *Thymelicus lineola* (Ochsenheimer, 1808).

Biotopen:

Fig. 7. Omgeving zandgroeve bij het dorp Krasnolesye (Bron: Google Earth).

Fig. 8. Oude zandontginning. Vindplaats van één *Melitaea phoebe* (Foto OH).

Fig. 9. Graslanden. Biotop van onder andere *Thymelicus lineola* en *Coenonympha arcania* (Foto OH).

Fig. 10. Biotop van *Satyrrium ilicis* (Foto OH).

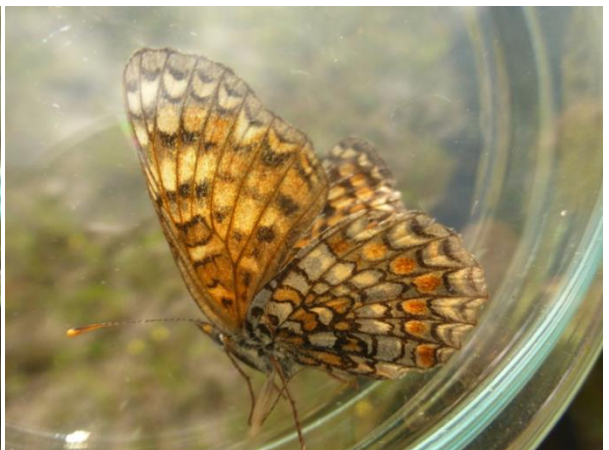
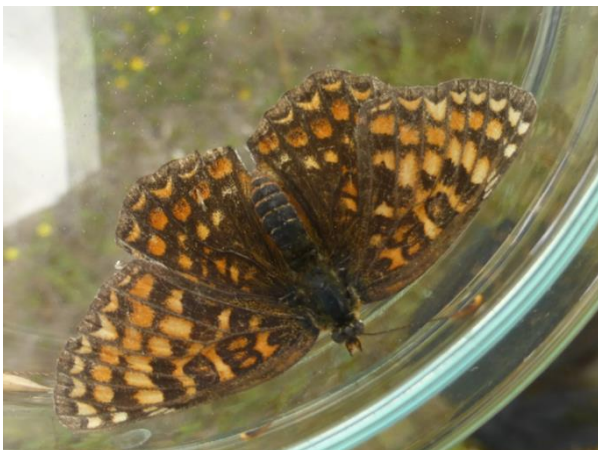

Fig. 11-12: boven- en onderzijde ♀ *Melitaea phoebe* (knoopkruidparelmoervlinder), Krasnolesye, Kaliningrad, 4.vii.2016 (Foto PV).

Fig. 13. *Satyrium ilicis*, schuilend na regenbui, Krasnolesye, Kaliningrad, 4.vii.2016 (Foto OH).

Fig. 14. *Coenonympha arcania*, Krasnolesye, Kaliningrad, 4.vii.2016 (Foto PV).

Fig. 15. *Thymelicus lineola*, Krasnolesye, Kaliningrad, 4.vii.2016 (Foto PV).

Locatie 2

Daar er regelmatig buien zijn vanuit het zuidwesten rijden we verder in noordelijke richting en stoppen we op mooie plekjes als het opklaart. Onze volgende halte is in de buurt van het dorp Kalinino (Fig. 16). In deze omgeving bestaat het biotoop (Fig. 17-18) overwegend uit verruigde graslanden afgewisseld met bosjes.

Opmerkelijkste waarnemingen waren: Klein geaderd witje (Fig. 23), *Pieris napi* (Linnaeus, 1758); Cryptisch boswitje (Fig. 25-27), *Leptidea juvernica* (Williams, 1946) waarvan de determinatie bevestigd is door dissectie van genitalia (Fig. 26); Koevinkje (Fig. 24), *Aphantopus hyperantus* (Linnaeus, 1758); Roodstreephooibeestje (Fig. 22) *Coenonympha glycerion* (Borkhausen, 1788); Zwart blauwtje (Fig. 19-20), *Aricia eumedon* (Esper, 1780); Wikkeblauwtje (Fig. 21), *Polyommatus amandus* (Schneider, 1792) en Geelsprietdikkopje (Fig. 25), *Thymelicus sylvestris* (Poda, 1761).

Fig. 16. Omgeving dorp Kalinino (Bron: Google Earth).

Fig. 17. Algemeen beeld van het landschap in de omgeving van Kalinino (Foto OH).

Fig. 18. Veld van beemdoeivaarsbek waardplant van *Aricia eumedon* (Foto OH).

Fig. 19-20. ♂ *Aricia eumedon*, Kalinino, Kaliningrad, 4.vii.2016 (Foto's JC).

Fig. 21. ♂ *Polymmatu amandus*, Kalinino, Kaliningrad, 4.vii.2016 (Foto OH).

Fig. 22. ♂ *Coenonympha glycerion*, Kalinino, Kaliningrad, 4.vii.2016 (Foto OH).

Fig. 23. Copula *Pieris napi*, Kalinino, Kaliningrad, 4.vii.2016 (Foto OH).

Fig. 24. ♀ *Aphantopus hyerantus*, Kalinino, Kaliningrad, 4.vii.2016 (Foto OH).

Fig. 25. ♀ *Leptidea juvernica* genitalia (code 4.15), Kalinino, Kaliningrad, 4.vii.2016 (Foto SC).

Fig. 26-27. ♀ *Leptidea juvernica* (code 4.15), Kalinino, Kaliningrad, 4.vii.2016 (Foto's JC).

Fig. 28. Copula *Thymelicus sylvestris*, Kalinino, Kaliningrad, 4.vii.2016 (Foto OH).

Locatie 3

Het wisselvallige weer houdt aan en de wind steekt op. Wij gaan op zoek naar een locatie die beter beschut is en vinden in de omgeving van het gehucht Voskresenskoye (Fig. 29) een verlaten spoorweg (Fig 30-32) die in een dieper gelegen bedding ligt.

Opmerkelijkste waarnemingen waren: Klein koolwitje (Fig. 35), *Pieris rapae* (Linnaeus, 1758) en Spiegeldikkopje (Fig. 33-34), *Heteropterus morpheus* (Pallas, 1771).

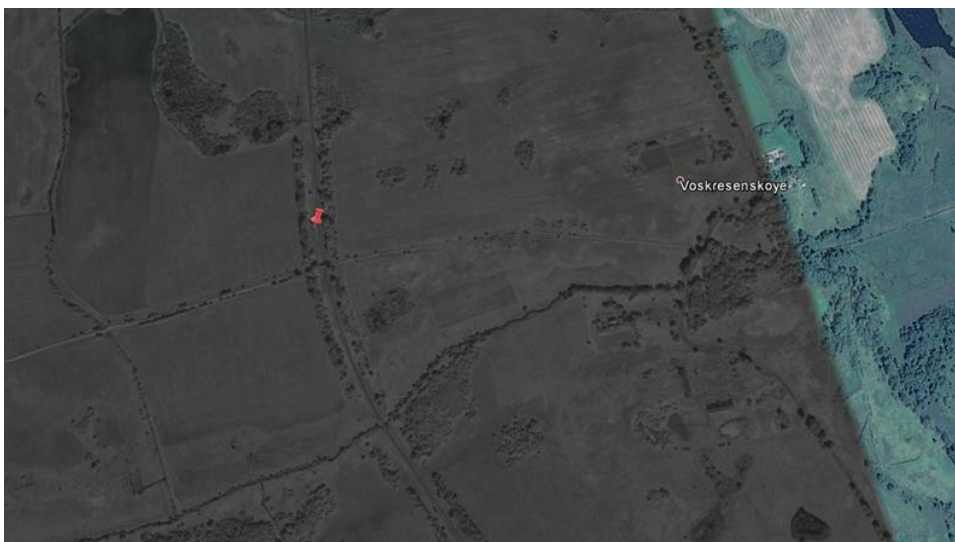

Fig. 29. Verlaten spoorwegbedding nabij Voskresenskoye (Bron: Google Earth).

Fig. 30. Verlaten spoorweg in bedding (Foto OH).

Fig. 31. Natte ruigte met onder andere wilgenroosje en iep spec (Foto OH).

Fig. 32. Maaien van een extensief beheerd grasland (Foto OH).

Fig. 33-34. ♀ *Heteropterus morpheus*, Voskresenskoye, Kaliningrad, 4.vii.2016 (Foto OH).

Fig. 35. ♂ *Pieris rapae*, Voskresenskoye, Kaliningrad, 4.vii.2016 (Foto JC).

Het weer wordt terug slechter en om die reden zakken wij vroeger dan gepland terug af naar ons hotel. Omstreeks 16:45 uur zijn we terug.

Dinsdag 5 juli 2016 : Rusland-Kaliningrad-Krasnoznamenskiy Rayon.

Het doel van de dag is om in oostelijke richting te rijden richting grens Kaliningrad met Litouwen in de hoop om enkele biotopen te vinden. Het weer is wisselvallig met soms zeer hevige buien. In de late namiddag klaart het uit en bereiken we een temperatuur tot ongeveer 20°C.

Na 2 korte tussenstops waar we enkele soorten noteren die we dag voordien reeds hebben gezien, stoppen we op de hieronder beschreven locatie (Fig. 36-39). We volgen een weg richting Litouwse grens die volgens onze wegenkaart als hoofdweg staat aangeduid maar in werkelijkheid een weg in slechte staat is die niet meer onderhouden wordt. Het gebied is zeer groot en onbewoond en bestaat uit verruigde graslanden, bosjes en nattere zones. Het betreft een voormalig oefenterrein van het Russische leger. Ten noordwesten van het gebied is men bezig met grote oppervlakten klaar te leggen voor landbouwgebruik.

Fig. 36. Voorheen braakliggende gronden in ontginning (Foto OH).

Locatie 1

Opmerkelijkste waarnemingen waren: Cryptisch boswitje (Fig. 40-42), *L. juvernica*; Grote weerschijnvlinder (Fig. 43), *Apatura iris* (Linnaeus, 1758); Oostelijke vos (Fig. 44-45), *Nymphalis xanthomelas* (Esper, 1781); Atalanta (Fig. 46), *Vanessa atalanta* (Linnaeus, 1758); Braamparemoervlinder (Fig. 47), *Brenthis daphne* (Bergsträsser, 1780) en Boomblauwtje (Fig. 48), *Celastrina argiolus* (Linnaeus, 1758).

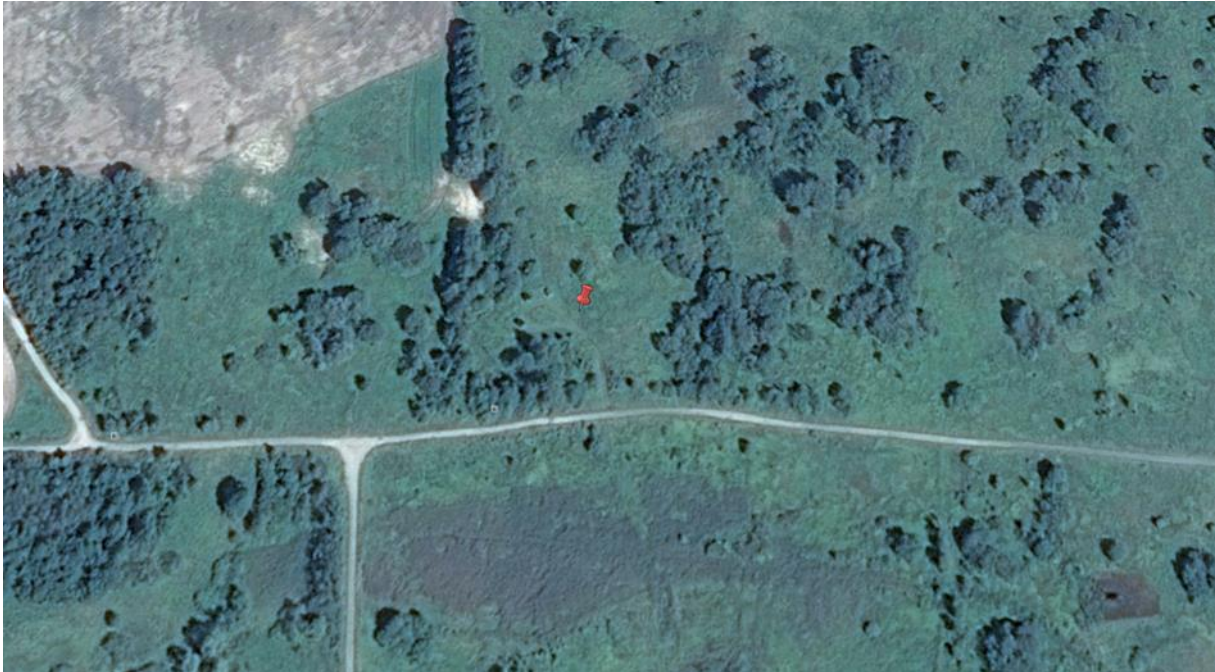

Fig. 37. Stopplaats langs weg richting Litouwse grens in Krasnoznamenskiy Rayon (Bron: Google Earth).

Fig. 38. Vindplaats van *Nymphalis xanthomelas* en *Apatura iris* (Foto OH).

Fig. 39. De weg die volgens onze wegenkaart een hoofdweg is (Foto OH).

Fig. 40. ♂ *Leptidea juvernica* genitalia (code 5.2), Krasnoznamenskiy Rayon, Kaliningrad, 5.vii.2016 (Foto SC).

Fig. 41-42. ♂ *Leptidea juvernica* (code 5.2), Krasnoznamenskiy Rayon, Kaliningrad, 5.vii.2016 (Foto's JC).

Fig. 43. *Apatura iris*, Krasnoznamenskiy Rayon, Kaliningrad, 5.vii.2016 (Foto OH).

Fig. 44-45. *Nymphalis xanthomelas*, Krasnoznamenskiy Rayon, Kaliningrad, 5.vii.2016 (Foto's OH).

Fig. 46. *Vanessa atalanta*, Krasnoznamenskiy Rayon, Kaliningrad, 5.vii.2016 (Foto's OH).

Fig. 47. *Brenthis daphne*, Krasnoznamenskiy Rayon, Kaliningrad, 5.vii.2016 (Foto's OH).

Fig. 48. *Celastrina argiolus*, Krasnoznamenskiy Rayon, Kaliningrad, 5.vii.2016 (Foto OH).

Kort na het observeren van de bovenvermelde soort, gaat het hevig regenen (Fig. 49). Na het schuilen in de auto is de Oostelijke vos *Nymphalis xanthomelas* niet meer te vinden.

Fig. 49. Schuilen in de wagen (Foto OH).

We verplaatsen ons en houden halt aan graslanden (Fig. 50-51) die in een nattere zone liggen.

Locatie 2

Fig. 50. Stopplaats bij nattere graslanden in Krasnoznamenskiy Rayon (Bron: Google Earth).

Fig. 51. Biotoop bij nattere graslanden in Krasnoznamenskiy Rayon (Foto OH).

Ons bezoek in dit gebied is echter van korte duur. Na tien minuten komt er voertuig afgeden en de bestuurder (mogelijks een plaatselijke boswachter) maakt ons duidelijk dat dit gebied niet toegankelijk is. Tijdens ons zeer kort bezoek zagen we wel de Grote vuurvlinder (Fig. 52-53), *Lycaena dispar* (Haworth, 1802).

Fig. 52. Bovenzijde ♂ *Lycaena dispar*, Krasnoznamenskiy Rayon, Kaliningrad, 5.vii.2016 (Foto PV).

Fig. 53. Onderzijde ♂ *Lycaena dispar*, Krasnoznamenskiy Rayon, Kaliningrad, 5.vii.2016 (Foto OH).

We rijden verder en na een tijdje wordt ons duidelijk dat een groot deel van dit oostelijk gebied in Kaliningrad enkel toegankelijk is met een autorisatie (Fig. 54). Onze ervaring indachtig van daarnet respecteren we de borden en volgen wij de weg die het niet toegankelijke gebied begrensd.

Fig. 54. Een duidelijk bord. Geen toegang (Foto OH).

We stoppen daarna nog tweemaal langs deze weg (Fig. 55-59). In deze natte ruigte komt de Europese kraanvogel voor (Fig. 60). Opmerkelijkste waarnemingen waren: Landkaartje (Fig. 60), *Araschnia levana* (Linnaeus, 1758) en Staartblauwtje (Fig. 61), *Cupido argiades* (Pallas, 1771).

Locatie 3:

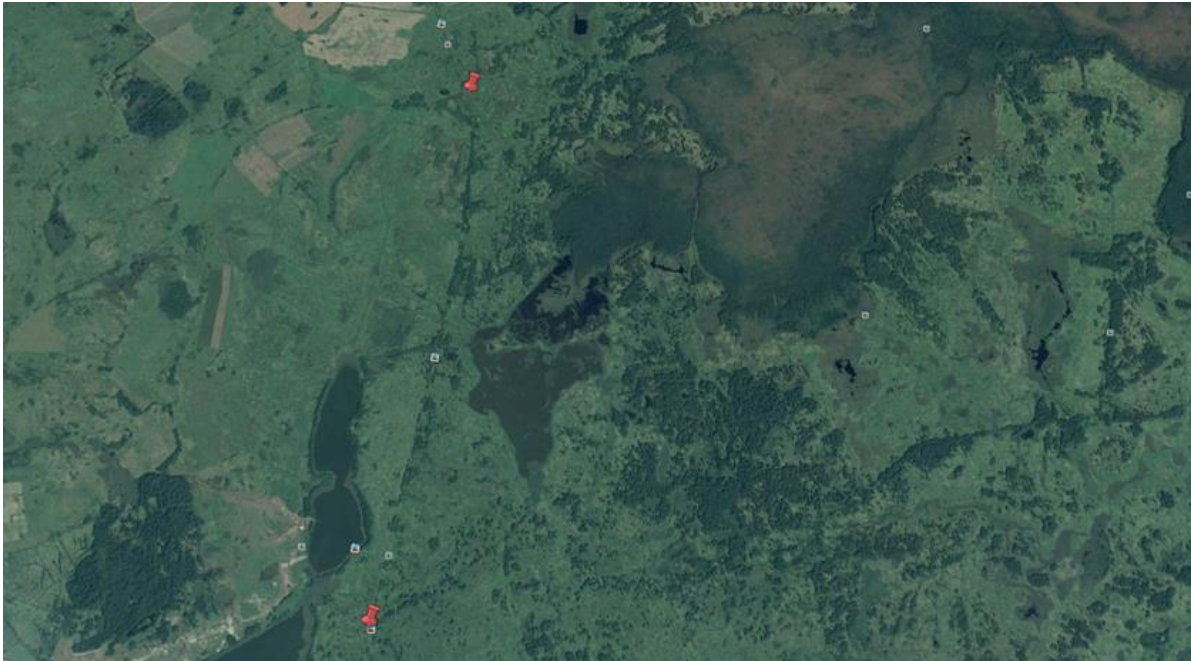

Fig. 55. Locatie 3, Krasnoznamenenskiy Rayon (Bron: Google Earth).

Fig. 56-57. Een weids halfnatuurlijk landschap (Foto's OH).

Fig. 58-59. Natte ruigte en broedgebied van de Europese kraanvogel (Foto's OH).

Fig. 60. ♂♂ *Araschnia levana*, drinkgezelschap op uitwerpselen, Krasnoznamenskiy Rayon, Kaliningrad, 5.vii.2016 (Foto OH).
 Fig. 61. *Cupido argiades*, drinkend op het vlindernet, Krasnoznamenskiy Rayon, Kaliningrad, 5.vii.2016 (Foto OH).

We rijden terug in westelijke richting en in de buurt van het dorp Poltavskoye zien we in de verte een groot boscomplex opdoemen. Het is ondertussen uitgeklaard en de temperatuur lijkt ons voldoende hoog om in de bosseer dagvlinders te gaan inventariseren. In de omgeving van het dorp Sheykino stoppen we aan een goed in de zon liggende brede bosdreef.

Opmerkelijkste waarnemingen waren: Kleine ijsvogelvlinder (Fig. 64), *Limenitis camilla* (Linnaeus, 1764); Keizersmantel (Fig. 65), *Argynnis paphia* (Linnaeus, 1758) en Boszandoog (Fig. 66), *Lopinga achine* (Scopoli, 1763).

Locatie 4

Fig. 62. Boscomplex bij het dorp Sheykino (Bron: Google Earth).
 Fig. 63. Brede open bosdreef (Foto OH).

Fig. 64. *Limenitis camilla*, Sheykino, Kaliningrad, 5.vii.2016 (Foto OH).
 Fig. 65. ♂ *Argynnis paphia*, zonnend, Sheykino, Kaliningrad, 5.vii.2016 (Foto OH).
 Fig. 66. *Lopinga achine*, nectar drinkend op lindebloesems, Sheykino, Kaliningrad, 5.vii.2016 (Foto OH).

Woensdag 6 juli 2016: Rusland-Kaliningrad-Nesterovski en Ozerskiy Rayon.

De avond ervoor hebben we besloten om naar de beboste regio en omgeving van de zandgroeve bij het dorp Krasnolesye terug te gaan in het zuidoosten. Onze eerste kennismaking met dit gebied op maandag 4 juli 2016 doet ons hopen dat we er meer interessante soorten gaan vinden. De temperatuur bij vertrek om 8:00 uur is 19°C en we hopen dat we een warme dag krijgen. Eerst rijden we door een prachtig bosgebied. De bewolking neemt echter toe en het warmt niet genoeg op in het bos halt te houden.

We stoppen in de omgeving van een meertje (Fig. 67-69) en graslanden (Fig. 70-73).

Locatie 1

Opmerkelijkste waarnemingen waren: Gele luzernevlinder (Fig. 74), *Colias hyale* (Linnaeus, 1758); Boswitje (Fig. 75-76), *Leptidea sinapis* (Linnaeus, 1758); Gehakkelde aurelia (Fig. 77), *Polygonia c-album* (Linnaeus, 1758); Bosrandparelmoervlinder (Fig. 78), *Argynnis adippe* (Denis & Schiffermüller, 1775); Bruin zandoogje (Fig. 79), *Maniola jurtina* (Linnaeus, 1758); Rode vuurvlinder (Fig. 81-82), *Lycaena hippothoe* (Linnaeus, 1761); Klaverblauwtje (Fig. 80), *Cyaniris semiargus* (Rottemburg, 1775) en Groot dikkopje (Fig. 83), *Ochlodes sylvanus* (Esper, 1777).

Fig. 67. Locatie 1 in de buurt van een meertje, Krasnolesye, Kaliningrad (Bron: Google Earth).

Fig. 68. Bloemrijke grasland met in de vallei een meertje (Foto OH).

Fig. 69. Beeld van het meer en omgeving. Biotoop van *Heteropterus morpheus* en *Ochlodes sylvanus* (Foto OH).

Fig. 70. Bloemrijk schraal grasland (Foto OH).

Fig. 71. Bloemrijk schraal grasland met opslag (Foto OH).

Fig. 72. Natte vallei met ruigtekruiden (Foto OH).

Fig. 73. Valleirand. De delen met het gras met roodkleurige aren zijn de favoriete plekjes van de vuurvlinders (Foto OH).

Fig. 74. ♂ *Colias hyale*, Krasnolesye, Kaliningrad, 6.vii.2016 (Foto PV).

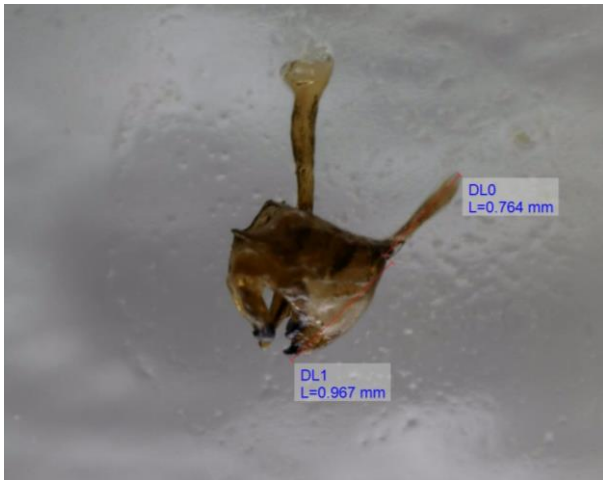

Fig. 75. ♂ *Leptidea sinapis* genitalia (code 6.7), Krasnolesye, Kaliningrad, 6-VII-2016 (Foto SC).

Fig. 76. ♂ *Leptidea sinapis* (code 6.7), Krasnolesye, Kaliningrad, 6-VII-2016 (Foto JC).

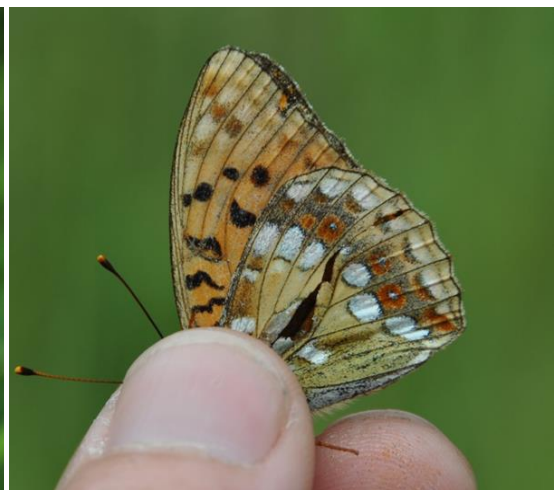
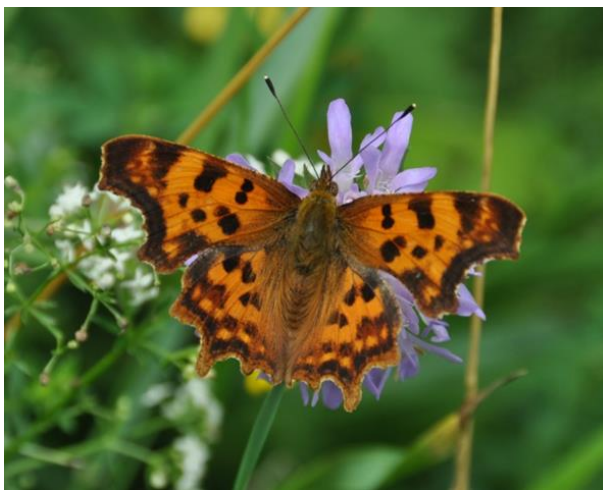

Fig. 77. *Polygonia c-album*, Krasnolesye, Kaliningrad, 6.vii.2016 (Foto OH).

Fig. 78. *Argynnis adippe*, Krasnolesye, Kaliningrad, 6.vii.2016 (Foto OH).

Fig. 79. ♀ *Maniola jurtina*, Krasnolesye, Kaliningrad, 6.vii.2016 (Foto OH).

Fig. 80. ♂ *Cyaniris semiargus*, Krasnolesye, Kaliningrad, 6.vii.2016 (Foto OH)

Fig. 81-82. ♂ *Lycaena hippothoe*, Krasnolesye, Kaliningrad, 6.vii.2016 (Foto's PV).

Fig. 83. *Ochlodes sylvanus*, Krasnolesye, Kaliningrad, 6.vii.2016 (Foto OH).

In dezelfde omgeving bezoeken we een locatie (Fig. 84) die zeer dicht in de buurt van de groeve ligt. De open plekken (Fig. 85-86) tussen de naaldbossen zijn zanderig en er groeit struikheide (Fig. 87).

Locatie 2

Opmerkelijkste waarnemingen waren: Kleine weerschijnvlinder (Fig. 88), *Apatura ilia* (Denis & Schiffermüller, 1775); Bosparelmoervlinder (Fig. 89-91), *Melitaea athalia*; Dambordje (Fig. 92), *Melanargia galtahea* (Linnaeus, 1758); Morgenrood (Fig. 93), *Lycaena virgaureae* (Linnaeus, 1758); Vals heideblauwtje (Fig. 94-95), *Plebejus idas* (Linnaeus, 1761).

Fig. 84. Open plek in het naaldbos. Krasnolesye, Kaliningrad (Bron: Google Earth).

Fig. 85. Grazige helling langs oude spoorweg naar Goldap, Polen (Foto OH).

Fig. 86. Beeld van de oude Spoorweg (Foto OH).

Fig. 87. Open plek met struikheide. Biotoop van *Plebejus idas* (Foto OH).

Fig. 88. *Apatura ilia*, Krasnolesye, Kaliningrad, 6.vii.2016 (Foto's JC).

Fig. 89-90. ♂ *Melitaea athalia*, Krasnolesye, Kaliningrad, 6.vii.2016 (Foto's JC).

Fig. 91. ♂ *Melitaea athalia* genitalia (code 7.16), Krasnolesye, Kaliningrad, 6.vii.2016 (Foto SC).

Fig. 92. ♂ *Melanargia galathea*, Krasnolesye, Kaliningrad, 6.vii.2016 (Foto JC).

Fig. 93. ♂ *Lycaena virgaureae*, Krasnolesye, Kaliningrad, 6.vii.2016 (Foto JC).

Fig. 94-95. ♂ *Plebejus idas*, Krasnolesye, Kaliningrad, 6.vii.2016 (Foto PV).

Stilletjes aan wordt het grijs en bewolker en tot onze spijt moeten we terugkeren naar Gusev. Omstreeks 15:00 uur zijn we terug aan het hotel.

Donderdag 7 juli 2016: Rusland-Kaliningrad- Chernyakhovskiy – Slavskiy – Gusevskiy Rayon.

We rijden vanuit Gusev in noordwestelijke richting. Via Google Earth (Fig. 96) hebben we een gebied geselecteerd in de omgeving van het dorp Gastellovo. De kerk van dit dorpje herinnert ons aan het oorlogsverleden (Fig. 97). We hopen in dit gebied soorten te vinden van venige graslanden.

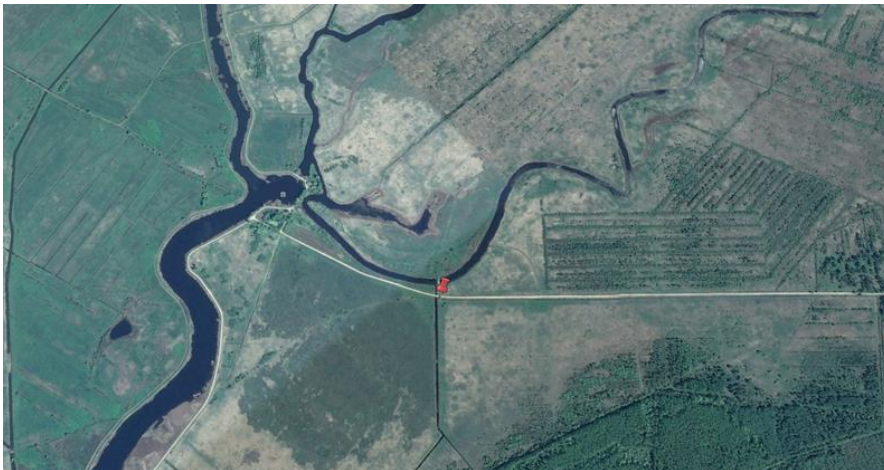

Fig. 96. Rivierdelta (Bron: Google Earth).

Locatie 1

Bij aankomst blijkt dat dit gebied voornamelijk bestaat uit een natte ruigte met zeer veel Reuzebereklauw (Fig. 98). Na een korte verkenning stellen we vast dat dit gebied niet zo veel te bieden heeft op vlak van dagvlinders en we rijden een eind terug naar het bos waar we eerder hebben doorgereden.

Fig. 97. De ruïne van de kerk van Gastellovo (Foto OH).

Fig. 98. Velden van Reuzenberenklauw (Foto OH).

Op een zonnige windluwe plek (Fig. 99-100) stoppen we terug. De temperatuur is ondertussen rond 21°C . We komen even later op een open plek in het bos. Deze open plek bevat de restanten van een vroegere legerbasis (Fig. 101). De vroegere gebouwen zijn vernietigd en overal ligt steenpuin en zijn er plekjes die vlug opwarmen (Fig. 102-105).

Er staan heel wat nectarplanten zoals Zomerfijnstraal en Jacobskruid en er vliegen dan ook heel wat dagvlinders.

Locatie 2

Opmerkelijkste waarnemingen waren: Citroenvlinder (Fig. 106), *Gonepteryx rhamni* (Linnaeus, 1758); Distelvlinder (Fig. 107), *Vanessa cardui* (Linnaeus, 1758); Bosrandparelmoervlinder (Fig. 108), *Argynnis adippe* (Denis & Schiffmüller, 1775); Bosparelmoervlinder (Fig. 109-113), *M. athalia* (Rottemburg, 1775); Iepenpage (Fig. 114), *Satyrion w-album* (Knoch, 1872); Violette vuurvlinder (Fig. 115-116), *Lycaena alciphron* (Rottemburg, 1775); Morgenrood (Fig. 117-118), *L. virgaureae* (Linnaeus, 1758); Heideblauwtje (Fig. 119) en *Plebejus argus* (Linnaeus, 1758).

Fig. 99. Bosgebied met de zone van de vroegere legerbasis (Bron: Google Earth).

Fig. 100. Bosdreef met grazige brede berm. Vliegplaats van *Melitaea spec.* (Foto OH).

Fig. 101. Goed gecamoufleerde shelter (Foto OH).

Fig. 102. Open grazige plek in het bos (Foto OH).

Fig. 103. Ruïnes begroeid met de nectarplant Jacobskruidkruid (Foto OH).

Fig. 104. Geaccidenteerde zone met jonge opslag (Foto OH).

Fig. 105. Zanderige warmere zones (Foto OH).

Fig. 106. *Gonepteryx rhamni*, Gastellovo, Kaliningrad, 7.vii.2016 (Foto PV).

Op deze locatie vliegen enkele honderden Bosparelmoechtigen, *Melitaea* spec. Van enkele exemplaren werden foto's genomen en deze werden ook ingezameld voor verder genetiënonderzoek. Uit dit onderzoek blijkt dat we enkel Bosparelmoevlinder, *Melitaea athalia* (Rottemburg, 1775) hebben waargenomen.

Fig. 107. *Vanessa cardui*, Gastellovo, Kaliningrad, 7.vii.2016 (Foto JC).

Fig. 108. *Argynnis adippe* f. *cleodoxa*, Gastellovo, Kaliningrad, 7.vii.2016 (Foto PV).

Fig. 109-112. ♂ en ♀ *Melitaea athalia*, Gastellovo, Kaliningrad, 7.vii.2016 (Foto's JC).

Fig. 113. ♂ *Melitaea athalia* genitalia (code 6.11), Gastellovo, Kaliningrad, 7.vii.2016 (Foto SC).

Fig. 114. *Satyrrium w-album*, Gastellovo, Kaliningrad, 7.vii.2016 (Foto's PV).

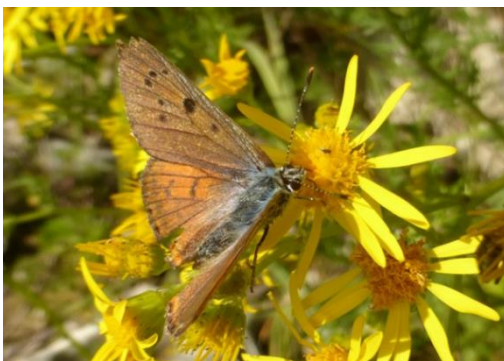

Fig. 115. ♂ *Lycaena alciphron*, Gastellovo, Kaliningrad, 7.vii.2016 (Foto PV).

Fig. 116. ♀ *Lycaena alciphron*, Gastellovo, Kaliningrad, 7.vii.2016 (Foto PV).

Fig. 117-118. ♂ *Lycaena virgaureae*, Gastellovo, Kaliningrad, 7.vii.2016 (Foto's OH).

Fig. 119. ♂ *Plebejus argus*, Gastellovo, Kaliningrad, 7.vii.2016 (Foto's PV).

Nadat we enkele uren hebben doorgebracht op deze mooie locatie, besluiten we om andere oorden op te zoeken en wij rijden terug in de richting van Gusev. Onderweg houden we halt in de buurt van het dorp Pridorozhnoye waar we een in de zon georiënteerde valleirand inventariseren. Er is echter veel wind op deze locatie en deze halte levert geen nieuwe soorten op. Wij rijden verder in oostelijke richting naar het boscomplex dat we in de verte zien. In dit boscomplex vinden we in de buurt van het dorp Kaspiyskoye (Fig. 120) een open plek die wederom een oude legerbasis (Fig. 121-125) blijkt te zijn. De temperatuur is ondertussen gezakt en er is nog steeds veel wind maar door de luwte van het bos blijven we toch nog een

uurtje in deze buurt. Opmerkelijkste waarneming: Purperstreepparelmoervlinder (Fig. 125), *Brenthis ino* (Rottemburg, 1775) Woudparelmoervlinder (Fig. 125-126), *Melitaea diamina* (Lang, 1789).

Locatie 3

Fig. 120. Boscomplex nabij Kaspiyskoye (Bron: Google Earth).

Fig. 121. Valleirand in de buurt van Pridorozhnoye (Foto OH).

Fig. 122. Open venige plek (Foto OH).

Fig. 123. Restanten van hangars (Foto OH).

Fig. 124. Kunstmatig talud van een shelter (Foto OH).

Fig. 125. *Brenthis ino*, Kaspiyskoye, Kaliningrad, 7.vii.2016 (Foto JC).

Fig. 126. *Melitaea diamina*, Kaspiyskoye, Kaliningrad, 7.vii.2016 (Foto JC).

Fig. 127. *Melitaea diamina*, Kaspiyskoye, Kaliningrad, 7.vii.2016 (Foto JC).

Besluit

Tijdens ons vierdaags verblijf in Kaliningrad begin juli hebben wij 51 soorten dagvlinders geïnventariseerd. Het weer was zoals elders in noordwest Europa zeer wisselvallig en we hebben zo veel mogelijk geprofiteerd van de betere periodes. Onze beschikbare tijd om te inventariseren is hierdoor echter ingekort.

Onze gebrekkige voorkennis van dit Europees gedeelte van Rusland en het ontbreken van gedetailleerd kaartmateriaal speelde ons zeker parten om op zoek te gaan naar zeer specifieke biotopen. Zo ontbreken er een aantal typische soorten van veengebieden zoals het Veenhooibeestje *Coenonympha tullia* (Müller, 1764) en het Veengeeltje *Colias palaeno* (Linnaeus, 1761) omdat we tijdens onze verkenning deze veengebieden met de geschikte waardplanten niet gevonden hebben.

Contact met de plaatselijke bevolking is er nauwelijks geweest en de sfeer is er raar. We voelden ons steeds bekeken. Het weidse en op veel locaties onaangetaste halfnatuurlijke landschap, geeft ons echter een beeld hoe onze eigen streek er vroeger moet uitgezien hebben en welke soorten er zoal rondvlogen bij ons.

Dankwoord

We danken Nazar Shapoval voor de interessante uitwisseling van ideeën en documentatie sinds onze terugkeer van Kaliningrad. Ook bedankt aan Vlad Dincă die een aantal exemplaren opgenomen heeft in het EUGENMAP project en dat ons toegelaten heeft om de identificatie van *P. idas* te bevestigen.

Referenties

- Bink F. 1992. *Ecologische atlas van de dagvlinders van Noordwest-Europa*. – Schuyt & Co, Haarlem, 512 p.
- Buszko J. 1997. *A Distribution Atlas of Butterflies in Poland 1986-1995*. Turpress, Torun, 170 p.
- Couckuyt J., Cuvelier S., Hoffmann O. & Van de Velde P. 2017. Boswitje(s) in Kaliningrad? (Lepidoptera, Papilionoidea). http://www.phegea.org/Dagvlinders/Documenten/VVE_WG_Dagvlinders_Onderzoek-2017-01_Couckuyt_Cuvelier_Hoffmann_Van_de_Velde_Kaliningrad_Leptidea.pdf (geconsulteerd op 19.iii.2017)
- Dincă V., Lukhtanov V., Talavera G. & Vila R. 2011. Unexpected layers of cryptic diversity in wood white *Leptidea* butterflies. — *Nature Communications* **2**: 324. DOI: 10.1038/ncomms1329.
- Higgins L.G. 1975. *The Classification of European Butterflies*. – Collins Sons & Co Ltd, London, 320 p.
- Kesküla T. 1992. Distribution of Estonian Butterflies (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea) . – *Acta Musei Zoologici Universitatis Tartuensis* **6**: 1-60.
- Kudrna O., Pennerstorfer J & Lux K. 2015. *Distribution Atlas of European Butterflies and Skippers*. – Wissenschaftlicher Verlag Peks i.K., Schwanfeld, Germany, 632 p.
- Lafranchis T. 2009. *Dagvlinders van Europa*. KNNV Uitgeverij, Zeist, 416 p.
- Mazel R. 2012. Critères morphologiques de séparation des *Leptidea sinapis* L., *L. reali* Reissinger et *L. juvernica* Williams (Pieridae, Dismorphiinae). — *Revue de l'Association Rousillonnaise d'Entomologie* **11**(1): 1–9. http://www.proserpine.org/forum/Leptidea_Mazel_2012.pdf (geconsulteerd op 27.i.2017).
- Sinev S. 2008. *Catalogue of the Lepidoptera of Russia*. – St. Petersburg–Moscow: KMK Scientific Press, 425 p.
- Shapoval N.A. & Shapoval A.P.. 2008. Butterflies (Lepidoptera, Rhopalocera) of the Curonian Spit in the Baltic Sea. – *Entomological Review* **88**(1): 22-45.
- Slamka F. 2004. *Die Tagfalter Mitterleuropas – östlicher Teil. Bestimmung, Biotope und Bionomie, Verbreitung, Gefährdung*. Herausgeber F. Slamka <http://home.nextra.sk/slamkaf>, 288 p.
- Tolman T.& Lewington R. 1997. *De nieuwe Vlindergids. De dagvlinders van Europa en Noordwest-Afrika*. Tirion Uitgevers BV, Baarn, 384 p.
- Tshikolovets V. 2011. *Butterflies of Europe & the Mediterranean area*. Tshikolovets Publications, Pardubice, Czech republic, 544 p.